

AMARANT O'SIMLIGINI YEM-XASHAK UCHUN YETISHTIRISHDA EKISH SXEMASI VA OZIQLANTIRISH USULLARINI ISHLAB CHIQISH

Zikiryoieva Kamola Fayzullo qizi

*Samarqand davlat veterinariya meditsinasi,
Chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti*

Toshkent filiali tayanch doktoranti

Mardanov Husniddin Xolbazarovich

Qishloq xo'jaligi fanlari doktori

Annotatsiya: Bu maqolada amarant o'simligini yem-xashak uchun yetishtirishda ekish sxemasi va oziqlantirish usullarini ishlab chiqish bo'yicha ilmiy tadqiqotning asosnomasi haqida umumiy taxlil keltirib o'tilgan.

Kalit so'zlar: amarant, yetishtirish, oziqlantirish, usu

Mavzuning dolzarbligi va zarurati. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 23-oktabdagi PF-5853-sonli "O'zbekiston Respublikasini 2020-2030-yillarda qishloq xo'jaligini rivojlantirish strategiyasi"da, shuningdek PQ-4643-sonli "Agrar va oziq-ovqat sohasini boshqarish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorida oziq-ovqat mahsulotlari xavfsizligini va iste'mol ratsionini yaxshilash, talab etiladigan miqdordagi oziq-ovqat mahsulotlarini yetishtirishni ta'minlash, qishloq xo'jaligi sohasida tabiiy resurlardan oqilona foydalanish, suv tejovchi texnologiyalarni keng joriy etish hamda foydalanishdan chiqib ketgan yerlarni qayta foydalanishga kiritish vazifalari belgilangan.

Tadqiqotning maqsadi: Toshkent viloyatining tipik bo'z tuproqlarida amarant navlaridan yem xashak yetishtirishda ekish sxemasi va oziqlantirish usullarini qo'llash orqali yuqori hosilli yashil massa ya'ni yem xashak yetishtirish hamda klasterlar va fermer xo'jaliklariga agrotavsiyalar berishdan iborat.

Tadqiqotning ob'ekti: Tadqiqot ob'ekti sifatida Marhamat, Oq amarant va Qizil amarant navlari, tipik bo'z tuproqlar tanlanib, tadqiqot predmeti sifatida yem-xashak yetishtirishda ekish sxemasi va oziqlantirish usullarini ishlab chiqish trejalashtirilgan.

Tadqiqotning vazifalari:

- Toshkent viloyatining tipik bo'z tuproqlari tuproq-iqlim sharoitlariga mos, jahon talablari darajasidagi yuqori va sifatli hosil beradigan amarant navlarini tanlab olish va shu asosida tajriba tizimini shakllantirish;

- tadqiqotlar olib boriladigan dala maydonlari tuprog'idagi gumus, NPK ning yalpi va harakatchan shakllarini aniqlash hamda tuproqning ta'minlanganlik darajasini hisobga olgan holda o'g'it me'yorlarini belgilash va o'tkaziladigan agrotadbirlar tizimini shunga bog'liq holda olib borish;

- amarant navlarida ChDNSga nisbatan maqbul sug'orish oldi tuproq namligini aniqlash;
- amarant navlarini yem-xashak uchun yetishtirishda sug'orish muddatlari, soni, tizimi, davomiyligi, amal davridagi bir martalik va mavsumiy sug'orish me'yorlarini aniqlash;
- amarant navlarini yem-xashak uchun yetishtirishda ko'chat qalinligi, suv, oziqa (NPK) me'yorlarini aniqlash;
- suv-oziqa (NPK) me'yorlari, ko'chat qalinligining amarantni o'sish-rivojlanishi va quruq massa to'plashiga ta'sirini aniqlash;
- suv-oziqa (NPK) me'yorlari, ko'chat qalinligining bir dona shingildagi don vazniga ta'sirini aniqlash;
- amarant navlaridan 1 s quruq masa hosili yetishtirish uchun sarflangan suv miqdorini aniqlash;

-tadqiqotlar davomida ijobiy baholangan variantlarda qo'llanilgan agrotadbirlar tizimi asosida agrotavsiyalar tayyorlash va chop etilgan holda klaster va fermer xo'jaliklariga yetkazishdan iboratdir.

Tadqiqot natijalarining ilmiy va amaliy ahamiyati. Tadqiqot natijalarining ilmiy ahamiyati tanlangan tuproqlar sharoitida turli ekish sxemalaridan foydalanib amarant navlarini ekkanda va har xil oziqlantirish usullarini qo'llash orqali parvarishlanganda ushbu tadbirlarning amarant navlari o'sish-rivojlanishi, quruq massa hosildorligiga ta'sirlari o'rganilishi bilan izohlanadi.

Tadqiqot natijalarining amaliy ahamiyati shundan iboratki, tanlangan tuproqlarda amarant navlaridan yuqori va sifatli yem-xashak hosili yetishtirishda agrotadbirlari tizimi, ya'ni maqbul ko'chat qalinligi, sug'orish va oziqlantirish (NRK) tartiblari ishlab chiqilib, amaliyotga joriy etilishi natijasida ushbu amarant navlaridan yem-xashak yetishtirishga erishilishi bilan izohlanadi.

T

a
d
q
i
q
o
t
n
i
n
g

Tavsiya etiladigan asosiy adabiyotlar

1. Qishloq xo'jaligida islohotlarni chuqurlashtirishga doir qonun va rne'yoriy hujjatlar to'plarni. 1-2 тоъ. Т. «Sharq •. 1998-y.
2. Abdullaev X.A O'zbekiston tuproqlari. Т. 1973 y.
3. Bahodirov M, Rasulov AM. Tuproqshunoslik. Т .• O'qituvchi •. 1975 y.
4. Boboxo'jaev I. Uzoqov P. Tuproqshunoslik. «Mehnat». Т. 1995 y.
5. KOBЖ1.a B.A OCHOBBI yqeHIDI 0 no'IBaX. Т. 1-2. «HayKa» M. 1973.
- 6". KOBЖ1.a B.A, PooaHOB B.f. ITOt[8()BelleHHe. 1-2 qacm. «BblClllasJ. WKOЖa». M.1988.
7. KaypH'leB H.C .• ITOtIBOBelleHHeJ «KoЖloc., M., 1989.
8. L. Tursunov .• Tuproq fizikasi. darslik T.: 1988
9. Ж. TypcyHOB .ITotIBeHHble YCIIOBIDI opowaeMbIX 3eMeЖb 38Жa,rnmA qacm Y36eKHCTaHa». TawKeHr. «<l>aH •• 1981.
10. Tuproqshunoslik. Ma'ruza matn1ari. Т. 1999 y.